

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

Vilniaus g. 31,
Vilnius, Lietuva
+370 5 2431067
sekretoriatas@lpk.lt
www.lpk.lt

ORIGINALAS SIUNČIAMAS NEBUS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai
Kopija
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2022-01-26 Nr. S.30

LIETUVOS PRAMONININKŲ KONFEDERACIJOS POZICIJA DĖL PERŽIŪRĖTOS EUROPOS SAJUNGOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIREKTYVOS IŠ EUROPOS KOMISIJOS 2021 M. LIEPOS 14 D. PASKELBTO TEISĖS AKTŲ RINKINIO „PASIRUOŠIMAS 55“

Kaip 2018 m. komunikatu teigė Europos Komisija, energijos vartojimo efektyvumas yra viena iš pagrindinių veiklos sričių, be kurios neįmanoma visiškai sumažinti Europos Sąjungos (toliau – ES) ekonomikos ir visuomenės priklausomybės nuo iškastinio kuro.¹ Peržiūrėta Energijos vartojimo efektyvumo (toliau – EVE) direktyva (2012/27/ES) siekiama padidinti ES energijos vartojimo efektyvumą ir šis siekis turėtų būti išreikštas suvartojamu pirminės ir galutinės energijos kiekiu. Todėl 4 straipsniu siūloma nustatyti didesnę ES *privalomą* galutinės ir pirminės energijos vartojimo efektyvumo tikslą – valstybės narės turės kartu užtikrinti energijos suvartojimo sumažinimą bent 9% iki 2030 m., palyginti su 2020 m. atskaitos scenarijaus projekcijomis, kad 2030 m. ES galutinės energijos būtų suvartojama *ne daugiau* kaip 787 mln. tne, o pirminės energijos – *ne daugiau* kaip 1 023 mln. tne (t. y. galutinės ir pirminės energijos suvartojimas turės sumažėti atitinkamai 36% ir 39%). Pažymėtina, jog ankstesnėse EVE direktyvos redakcijose yra nustatytas energijos vartojimo efektyvumo tikslas, grindžiamas pirminės arba galutinės energijos suvartojimu, sutaupytu pirminės ar galutinės energijos kiekiu ar energijos intensyvumu. Tuo tarpu naujai peržiūrėtoje EVE direktyvoje energijos vartojimo efektyvumo tikslas iš esmės yra išreiškiamas tik per pirminės IR galutinės energijos suvartojimą, kitaip tariant, nustatomi *du atskiri* tikslai – „lubos“ tiek pirminės, tiek galutinės energijos suvartojimui. Vertindama šiuos naujus tikslus sąsajoje su peržiūrėta Atsinaujinančių išteklių energijos (toliau – AIE) direktyva², LPK įžvelgia galimą grėsmę.

¹ Komunikatas „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ (COM(2018) 773 final), kuriame energijos vartojimo efektyvumas vertinamas kaip visų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo scenarijų būtina sąlyga (*sine qua non*).

² Angl. *Renewable Energy Directive recast (REDIII)* – taip pat iš Europos Komisijos 2021 m. liepos 14 d. paskelbto teisės aktų rinkinio „Pasiruošimas 55“ (angl. *Fit for 55*). https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:dbb7eb9c-e575-11eb-a1a5-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF.

Peržiūrėtoje AIE direktyvoje siūloma nustatyti bendrą privalomą tikslą iki 2030 m. *padidinti atsinaujinančiosios energijos dalį bendrame galutiniame ES energijos suvartojime* iki 40% – tai reiškia siekį dabartinę dalį padvigubinti³ per dešimtmetį. Be to, 22a straipsniu siūlomas orientacinis tikslas – iki 2030 m. kasmet atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį (palyginti su energijos išteklių kiekiu, naudojamu galutiniais energetikos ir ne energetikos tikslais) vidutiniškai padidinti bent 1,1 procentinio punkto; taip pat privalomas tikslas – iki 2030 m. 50% atsinaujinančiųjų išteklių nebiologinės kilmės kuro (kuris reiškia ir žaliąjį, arba dar vadinamą atsinaujinantį, vandenilį bei vandenilio pagrindu pagamintą sintetinį kurą) naudoti kaip pradinę žaliavą arba kaip energijos nešiklį.

Tad LPK kyla klausimas: ar nėra grėsmės, jog energijos suvartojimo ribos (minėtų „lubų“) nustatymas gali tapti kliūtimi neišvengiamam „žalios“ pramonės augimui, t. y. „švarios“ ekonomikos vystymuisi? LPK nuomone, privalu įvertinti tai, jog pramonei (ypač energijai imlioms pramonės šakoms) siekiant sumažinti savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) emisijas gamybos procesų metu (t. y. siekiant *visa apimančio* „Fit for 55“ paketo tikslo – iki 2030 m. 55% sumažinti ŠESD emisijų kiekį) gali tekti investuoti į tokias technologijas, kurios kaip tik padidins energijos poreikį. Priklausomybę nuo iškastinio kuro mažinančios novatoriškos technologijos dažnai išseikvoja daugiau energijos negu įprastos (bet taršesnės) alternatyvos, o kadangi, siekiant 2030 m. 55% tikslo, energijos iš AEŠ gamybos mastai neišvengiamai didės, energijos vartojimas augs, kol novatoriškos technologijos bus diegimos ir pritaikomos pramonės sektorių veiklose. Atkreiptinas dėmesys, jog žaliojo vandenilio gamyba (elektrolizės būdu) reikalauja didelio pirminės energijos kiekio suvartojimo. Taigi, taikant griežtą energijos suvartojimo ribą pramonei gali būti apribotos galimybės šiam sektoriui mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, būtų keliamas pavojus pramonės gamybos rezultatams ir tai galėtų sukelti CO2 nutekėjimą. Dėl šių priežasčių LPK taip pat kyla klausimas, kiek tikslinga yra peržiūrėtos EVE direktyvos 4 straipsnio nuostata, pagal kurią valstybės narės, nustatydamos nacionalinius įnašus į bendrą privalomą ES tikslą, *turi atsižvelgti* į tai, kad 2030 m. ES energijos suvartojimas neturi viršyti 787 mln. tne galutinės energijos ir 1 023 mln. tne pirminės energijos suvartojimo? LPK nuomone, jeigu aukščiau įvardyta grėsmė iš tikrųjų egzistuoja, būtų itin svarbu į tai atsižvelgti, nustatant šiuos nacionalinius įnašus, t. y. prevenciškai nenustatyti (per) griežtų energijos vartojimo apribojimų ir (arba) neįvesti dėl to baudžiamojo elemento, kad ilgajame laikotarpyje tai neapribotų pramonės dekarbonizacijos potencialo.

LPK vertinimu, principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ (peržiūrėtos EVE direktyvos 3 straipsnis) ne visada gali būti prasmingas minėto pagrindinio klimato kaitos tikslo atžvilgiu. Pažymėtina, jog iš esmės tokios pozicijos laikosi ir Europos verslo konfederacija „BusinessEurope“⁴ bei Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (toliau – EESRK)⁵, kuris dabartiniame derybų dėl peržiūrėtos EVE direktyvos etape yra pareiškęs nuomonę dėl naujos EVE direktyvos redakcijos.⁶ EESRK

³ https://ec.europa.eu/info/news/commission-presents-renewable-energy-directive-revision-2021-jul-14_en.

⁴ <https://www.businesseurope.eu/publications/fit-55-package-businesseurope-position-paper>.

⁵ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) yra patariamasis Europos Sąjungos organas, kurio teikiamos nuomonės Sutartyse numatytais atvejais yra privalomos, kitais atvejais nuomonės gali prašyti Komisija, Taryba arba Parlamentas. Komitetas taip pat gali rengti nuomones savo iniciatyva.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/15/europos-ekonomikos-ir-socialiniu-reikalu-komitetas>.

⁶ https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-tuYiHYO1_wj:https://webapi2016.eesc.europa.eu/v1/documents/EESC-2021-02419-00-01-AC-TRA-LT.docx/content+&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt.

teigia suprantantis principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ tikslą ir naudą, tačiau mano, jog tai ne visada yra ekonomiškai efektyvus sprendimas ir šis principas neturėtų būti laikomas dogma. EESRK mano, kad kai kuriais atvejais gali būti efektyviau ne tausoti energiją, o gaminti ją iš saugių ir tvarių mažai CO2 išskiriančių išteklių. Be to, kaip pabrėžia „BusinessEurope“, energijos vartojimo efektyvumo sąvoka yra dažnai painiojama su energijos taupymo sąvoka ir jas būtina atskirti ypač dekarbonizacijos etape, kadangi kalbėti apie energiją kaip indėlį (angl. *input factor*) į efektyvią pramonės gamybą ir energiją kaip indėlį namų ūkiuose, siekiant maksimaliai padidinti gerovę, yra du skirtingi dalykai. Šios pastabos, LPK manymu, taip pat vertos dėmesio, vertinant naują EVE direktyvos redakciją.

LPK domintų Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir kitų ministerijų naujos redakcijos EVE direktyvos, taip pat kitų susijusių teisės aktų projektų iš „Fit for 55“ paketo vertinimas. Manome, jog socialinių partnerių įtraukimas į diskusijas apie „Fit for 55“ paketą būtų abipusiai naudingas, siekiant geresnio, visapusiško laukiančių pokyčių Žaliojo kurso tikslų kontekste supratimo.

Pagarbiai

Generalinis direktorius

Ričardas Sartatavičius